

ŠTALAR PUMETA ŠTALICA

Štalar pumeta štalica,
žvižghla in poje pre'lpo.

»Sej sm pr ghradu sedm let,
oj, sedm let, os'mgha pó,

al še ubedn drugh na ve,
pa še ubedn drugh na ve,

al hlaapc sm al deeklca
kt naša stara kuharca.

K mi je spletla kite dve,
kkr vušéne sveče dve!«

K sm ih skrila pud klubuk,
k sm ih skrila pud klubuk.

Žlahtn ghuspod u oknu stuji,
vse dobar sliš, kva ghuvári.

»Le ghor, le ghor, štalar moj,
le ghor, le ghor štalar moj.

Pr ghradu si že sedm let,
Pa se m še nis 'nk'l udkriu.«

Klubučk s palca frcne dol,
Vunkêj sta padle kite dve.

»Du zdêj si štalarčk biu ti moj,
Zdêj žlahtna b's moja ghuspa.

Du zdêj s pu štalc špancırala
Zdêj b's pu cimrih pranghala.«

' - polglasnik œ

KONCERT

OD DEKLETA DO JUNAKINJE

Preplet ljudske pesmi v izvirni obliki in zborovski priredbi

Magdalena Roža Jovan *zborovodkinja*
Ljoba Jenče *ljudsko izročilo*

nedelja, 22. junij 2025, ob 18. uri
Sokolski dom, Škofja Loka

Grudnove Šmikle vabimo nove članice

Avdicije bodo potekale v zažetku sezone (konec avgusta, začetek septembra).

Prijave: grudnove.smikle@gmail.com

Donacije

Podprite naše petje!

Šmikle ustvarjamo z velikim veseljem in predanostjo. Če želite podpreti naše delovanje, vas vabimo k prostovoljnemu prispevku. Vsaka donacija nam pomaga pri organizaciji koncertov, nakupu notnega gradiva in ohranjanju močne slovenske zborovske tradicije.

Prispevajte po svojih zmožnostih – me bomo pele tako ali tako, z vašo pomočjo pa še z večjim zagonom!

Hvala za vašo podporo.

PS: Višino zneska lahko prilagodite vašim zmožnostim.

Pomagajo nam:

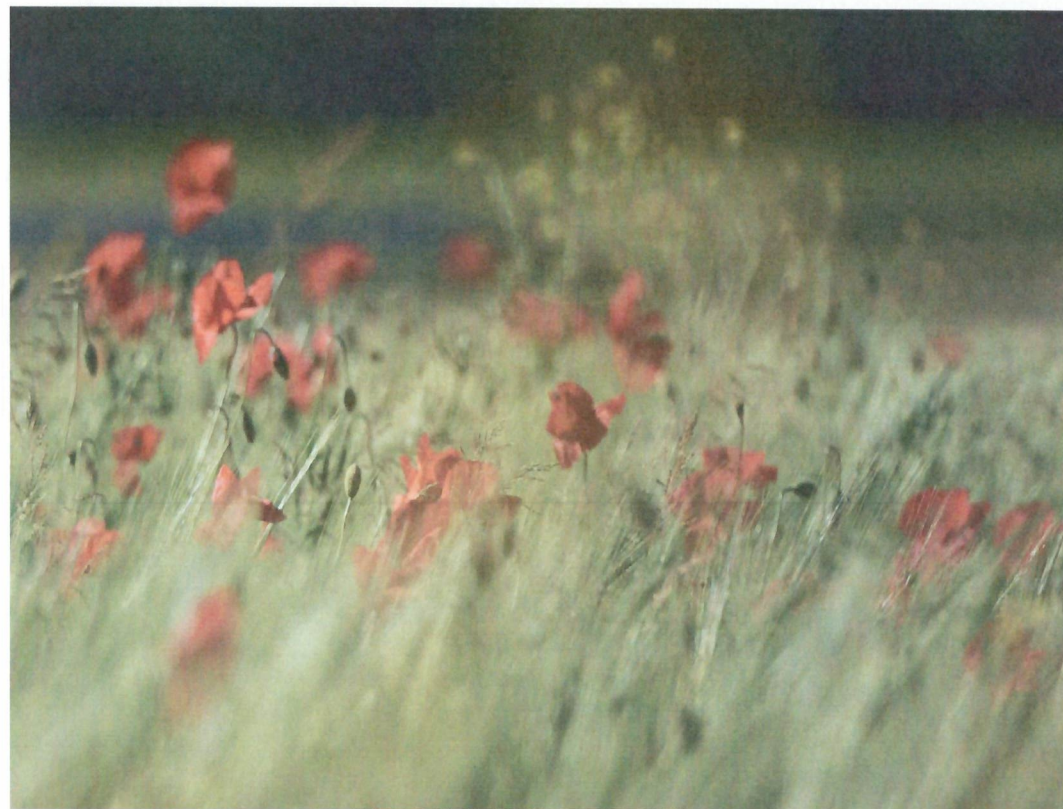
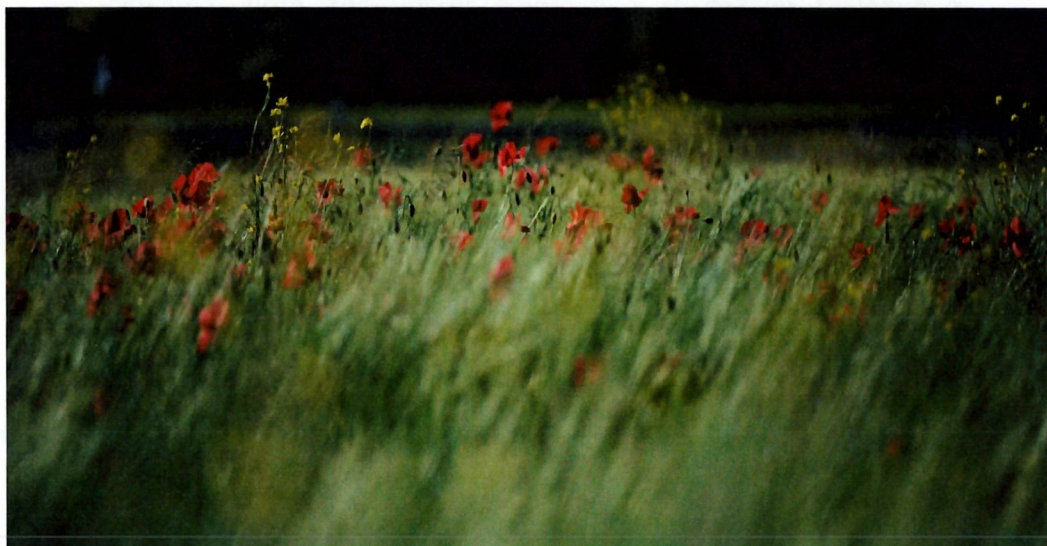
Oblikovanje in fotografija: Jana Jocif

Sledita dva sklopa, ki osvetljujeata dve plati poroke. Poleg svatbe in veselja, ki ga predstavljata notranjska pripovedna **Stoji, stoji tam beli grad**, o zvesti ljubici ter istrska **Dajte novici na kolač**, je odhod od doma predstavljal tudi žalosten trenutek za nevesto. To lahko slišimo v notranjski **Sončece sije lepo** ter njeni zborovski priredbi **Nevesta, le jemlji slovo**.

Koncert zaključujemo z mislijo na notranjo moč, ki jo ženska skozi življenjski cikel ohranja, razvija in predaja naprej. Glasba postane odsev izkušenj, spominov in hrepenenj, ki so oblikovala neštete ženske usode in jih še danes povezujemo v skupnem glasu – v ljudski pesmi.

Sklepna pesem **Voda Rajna** okrona celoten koncert. Pesem pripoveduje o Mariji, ki z Jezusom v naročju hodi ob reki Ren. Ko reka grozi, da bo prestopila bregove in potopila vse, jo Jezus čudežno pomiri. Legendo, ki izvira iz Kölna oziroma Kelmorajna, so naši predniki peli na srednjeveških romanjih. Pesem je ena najstarejših zapisanih legendarnih pesmi pri nas.

Roža Magdalena Jovan, Petra Miklaužič, Ljoba Jenče

Cerknica, junij 2024

Za vas nocoj prepevamo:

• Polona Mrak • Minka Triler • Ana E. Rot •
• Tatjana Jeram • Barbara Kavčič • Neža Rejc • Sara Zavec •
• Elizabeta Končan • Petra Miklaužič • Saša Poljanec • Lucija Triler •
• Eva Jocif • Alenka Jocif • Jana Jocif • Terezija Končan •

V časih, ko ženskam še ni bilo dovoljeno služiti svojega denarja, se je najmlajša hči iz družine, kjer so bile same deklice, odločila za drzen korak. Kuharico je prosila, naj ji omoči lase v čebeljem vosku in jih splete v kite, ki jih je nato skrila pod klobuk. Tako preoblečena se je odpravila na grad in zaprosila za službo. Sprejeli so jo kot hlapca v hlevu – kot *štalarja*. Ob božiču je nato nosila denar družini in ji tako pomagala preživeti. Svojo nalogo je opravljala kar sedem let, ne da bi kdo odkril njeno pravo identiteto. Neko jutro pa je med žvižganjem svoje pesmi pritegnila pozornost grajskega gospoda. Poklical jo je k sebi in ji z glave snel klobuk. Ni je kaznoval, niti izgnal – prevzela ga je njena lepota. Kmalu zatem sta se poročila.

To pesem je pogosto prepeval berač pred mestnimi vrati Škofje Loke, zato jo štejemo med škofjeloške ljudske pesmi. Grudnove Šmikle smo pesem preoblikovale v aktualno loško narečje.

Zasnova koncerta je krožna kot življenjski cikel. Znotraj cikla najdemo dve pretresljivi ljudski pesmi o materinski izkušnji. To sta **Sveta Kristina bolna ležala**, ki predstavi napet odnos med mačeho in pastorko ter **Šla bom na goro**, ganljivo izpoved matere v stiski.

Pesem **Sijaj, sijaj sonce** v sodobni preobleki s sončevim gongom ustvari transcendentalno vzdušje. Sledi ji zborovska priredba **Jezus in ajdovska deklica**, ki je ohranjen srednjeveški motiv srečanja Magdalene v vrtu z Jezusom, ki predstavlja novo sonce.

Istrski ljudski **One dve naranče** in **Toni Batatok in Roža Katarina** nas zapeljeta v obdobje iskanja življenjskega sopotnika. Izžarevata dekliskost in igrivost mladostne ljubezni.

Sledita priredba prekmurske pesmi **Če bi džos bijla fčelica**, ki predstavlja tožbo nad starim ženinom in željo po mlademu možu ter pripovedna pesem **Zmaj Trdoglav in Marjetica** s klasično pravljичno vsebino, saj v njej kraljevič naleti na dekle v zmajevem ujetništvu. Gre za zakonitosti upoštevanja zapovedi narave, kvatrnih tednov in spoštovanja pravičnih ravnanj.

O PROGRAMU

Program koncerta **Od dekleta do junakinje** izvira iz ljubezni do slovenske ljudske pesmi v vsej njeni raznolikosti. Čeprav zborovske priredbe ljudskih pesmi pogosto najdemo v repertoarjih slovenskih pevskih zborov, redkeje slišimo njihovo izvirno, ustno izročeno obliko. Današnji program združuje neprirejane ljudske pesmi, sodobnejše zborovske priredbe in mestoma tudi presega tradicionalne okvirje, saj išče nove poti interpretacije ženskih glasov v ljudskem izročilu.

Ljudska balada je zgodba v verzih, ki se poje. Je skrivnost spomina, ki mu na odru skušamo priti blizu.

Zaradi svoje dolžine in zahtevnosti je ljudska balada na koncertnih odrih pogosto prezrta, a nosi bogastvo jezika in izkušenj prednikov. Tematsko spregovorimo skozi sestavo zasedbe – ženski glasovi pripovedujejo svojo zgodbo. Razkrivamo zgodbe žensk v različnih življenjskih obdobjih, od dekleštva do poroke, od materinstva do starke romarke in njene širše vloge v skupnosti. Ženske pa v teh pesmih niso le spremljevalke dogajanja, temveč njeno središče. So tiste, ki ne pristanejo na molk, temveč s pesmijo stopajo v ospredje in sooblikujejo svet.

Skozi popotovanje ljudskega izročila je zbor Grudnove Šmikle pospremila izkušena zbirateljica in interpretatorka Ljoba Jenče, ki je programu dodala baladne vsebine, posebno globino in glasbeno barvitost. V sodelovanju z njo se zbor zbližuje z ljudskim izrazom, ki mu s postavitvijo na oder želimo izraziti spoštovanje in vrniti dostojanstvo.

Koncert se prične s skladbo **Adam in Eva**, ki predstavlja stvarjenje ženske. Sledi ljudska pesem **Štalar pometa štalico**, ki pripoveduje o neenakem položaju žensk v preteklosti, ko so si morale v boju za preživetje občasno nadeti moško preobleko. Zgodba postavlja okvir celotnemu programu.

O NASTOPAJOČIH

Ženski pevski zbor **Grudnove Šmikle** deluje od leta 2002. Zbor je od leta nastanka do leta 2022 vodila zborovodkinja Marjeta Naglič, leta 2024 pa ga je kot dirigentka in umetniška vodja prevzela **Magdalena Roža Jovan**, študentka glasbene pedagogike na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Ženski pevski zbor Grudnove Šmikle združuje pevke iz bližnje in daljne okolice Škofje Loke, ki jih druži ljubezen do glasbe in skupnega ustvarjanja. Repertoar zbora zajema raznolik nabor skladb najvidnejših svetovnih skladateljev iz različnih glasbenih obdobj, posebej pa so naklonjene slovenskim sodobnim ustvarjalcem.

Ljoba Jenče je slovenska umetnica, pevka, pripovedovalka in zbirateljica ljudskega izročila, ki že od leta 1988 posveča svoje življenje ohranjanju in poustvarjanju slovenskega ljudskega izročila. Njeno delo vključuje zbiranje, raziskovanje ter interpretacijo starih pesmi in pravljič za otroke in odrasle, s čimer bogati kulturno dediščino Slovenije. Njena prizadevanja so presegla nacionalne meje, saj je nastopala na šestih celinah, vključno z odri, kot so Organizacija združenih narodov v New Yorku, UNESCO v Parizu, Kraljeva akademija v Londonu in celo v Himalaji, kjer so z njo spontano zapeli budistični menihi. Za prenos izročila od starejše na mlado generacijo je prejela posebno omembo najvišjega strokovnega evropskega združenja za kulturno dediščino Europa Nostra 2017.

PROGRAM

Ambrož Čopi (1973): **Adam in Eva**

priredba ljudske po zapisu iz Ravnice na Goriškem, Primorska

.

Štalar pometa štalico

ljudska, Gorenjska

.

Ljoba Jenče (1960): **Sveta Kristina bolna ležala**

priredba ljudske, Gorenjska

Šla bom na goro

ljudska, Štajerska

.

Ljoba Jenče (1960): **Sijaj, sijaj sonce**

priredba na sončev gong

Pavle Merkù (1927–2014): **Jezus in ajdovska deklica**

ljudska iz Križa pri Trstu, Italija

.

One dve naranče

ljudska, Istra, Primorska

Toni Batatok in Roža Katarina

ljudska, Istra, Primorska

.

.

Ambrož Čopi (1973): **Če bi džos bijla fčelica**

ljudska iz Števanovcev v Prekmurju

Ljoba Jenče (1960): **Zmaj Trdoglav in Marjetica**

ljudska iz Gore pri Sodražici, Dolenjska

.

Sončece sije lepo

ljudska iz Dolenje vasi, Notranjska

Andrej Makor (1987): **Nevesta le jemlji slovo**

št. 2 iz cikla: *Dve o slovesu*

priredba ljudske iz Zagorice v Dobropolju

.

Ljoba Jenče (1960):

Stoji, stoji en beli grad / Bod moja, bod moja

priredba ljudskih iz Cerknice, Notranjska

Ambrož Čopi (1973): **Dajte novici na kolač**

priredba ljudskih iz sv. Petra, Istra, Primorska

.

Andrej Makor (1987): **Voda Rajna**

št. 6 iz cikla: *Pesmi iz Benečije*

priredba ljudske romarske pesmi iz Plestišč v Benečiji, Italija